

Õiguskantsler

Hr Elmar Vaher
peadirektor
Politsei- ja Piirivalveamet
ppa@politsei.ee

Teie 26.05.2015 nr 1.2-5/12-2

Meie 30.06.2015 nr 7-4/150557/1502915

**Soovitused õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks
Eraldatud lukustatud ruumis kinnipidamine kriminaalmenetluse
tagamise eesmärgil**

Austatud hr Elmar Vaher

Tänan Teid 26.05.2015 edastatud vastuse eest minu järelepärimisele Politsei- ja Piirivalveameti (PPA) kinnipidamiskeskuses viibinud avaldaja eraldatud lukustatud ruumi paigutamise asjaolude kohta.

Olen seisukohal, et kõnealusel juhul oli avaldaja eraldatud lukustatud ruumi paigutamine õigusvastane, sest selleks ei esinenud õiguslikku alust.

Menetluse käigus selgus, et avaldaja paigutati eraldatud lukustatud ruumi, et vältida kontakti teiste keskuses viibinud inimestega kriminaalmenetluse tagamise eesmärgil. Konkreetsete kinni peetavate inimeste vahelise kontakti vältimiseks võib inimesi paigutada eraldi eluosakondadesse, arvestades keskuse võimalusi, või kohaldada kriminaalmenetluse seaduses ettenähtud mõjutusvahendeid, kuid seadus ei näe ette võimalust kriminaalmenetluse tagamise eesmärgil inimese eraldatud lukustatud ruumi paigutamiseks.

Sellest tulenevalt palun Teil tagada, et edaspidiselt kohaldataks kinnipidamiskeskuses turvaabinõusid vaid selleks õigusliku aluse esinemisel.

Selgitan oma seisukohta järgnevalt lähemalt.

I Menetluse asjaolud ja käik

Avaldaja paigutati kinnipidamiskeskusesse 29.04.2015. Seal koostati 30.04.2015 avaldaja suhtes turvaabinõude kohaldamise otsus. Sellega nähti ette avaldaja liikumis- ja suhtlemisvabaduse piiramine ning eraldatud lukustatud ruumi paigutamine. Otsuse põhjendusena on märgitud, et see oli vajalik kinnipidamiskeskuse sisekorraeeskirja tagamiseks ning õiguslikuks aluseks [väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse](#) (VSS) § 26¹⁵ lg 1. Otsusele on märgitud, et avaldaja suhtes oli kavas teha menetlustoiminguid 04.05.2015. Otsusele on hiljem lisatud täiendus, et 04.05.2015 pikendati eraldatud lukustatud ruumis kinnipidamist kuni 08.05.2015 kriminaalmenetlusest tulenevate oluliste asjaolude äralangemiseni.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Vastuses minu järelepärimisele selgitasite, et 29.03.2015 alustati kriminaalmenetlus seoses kolme välismaalase Vene Föderatsioonist Eesti Vabariiki toimetamisega. Neid välismaalasi peeti kinni PPA kinnipidamiskeskuses. Avaldajat kahtlustatakse nende inimeste ebaseaduslikus toimetamises üle Eesti Vabariigi ajutise kontrolljoone. 30.04.2015 edastas PPA Lõuna prefektuuri ametnik kinnipidamiskeskusele e-kirjaga antud asjaolude kohta teatise ning palus avaldaja paigutada eraldi ruumidesse, et ta ei puutuks kokku varem paigutatud kolme välismaalasega, kuna võib tunnistajaid mõjutada nende ütluste andmisel.

Vastuses teatasite, et avaldaja paigutati eraldatud lukustatud ruumi juhindudes keskuse [sisekorraeeskirja](#) § 4 lõikest 2, § 14 lõikest 1, § 14 lõikest 3 ning VSS § 26⁵ lõikest 5, VSS § 26¹⁵ lõikest 1, VSS § 26¹⁵ lõikest 2 ja VSS § 26¹⁵ lõikest 5.

Tartu Maakohtu 08.05.2015 määrusega kohaldati avaldaja suhtes tõkendina vahistamist. Sellest tulenevalt vabastati avaldaja 08.05.2015 kinnipidamiskeskusest ning paigutati Tartu arestimajja.

Tulenevalt sisekorraeeskirja § 14 lõikest 5 teavitati avaldajat turvaabinõu kohaldamisest ja selle põhjustest 30.04.2015. Avaldajaga vestlesid kinnipidamiskeskuse juhataja ja keskuse juhtivinspektor, kes selgitasid talle eraldatud lukustatud ruumi paigutamise põhjusi ja kinnipidamise prognoositavat kestust. Otsusest nähtuvalt on avaldaja omakäeliselt kinnitanud, et eraldatud lukustatud ruumi paigutamise põhjus oli talle arusaadav.

PPA asus oma vastuses seisukohale, et avaldaja eraldatud lukustatud ruumi paigutamine oli õiguspärane.

II Õiguskantsleri seisukoht

Kõnealusel juhul on põhiküsimus selles, kas avaldaja eraldatud lukustatud ruumis kinnipidamine kriminaalmenetluse tagamise eesmärgil oli õiguspärane, s.t kas selleks esines seaduslik alus.

Keskuses kinni peetavatel inimestel on õigus äratusest kuni öörahuni liikuda nende kasutuses olevates ühis- ja eluruumides. Keskuses võib olla võimalik hoida inimesi eraldi erinevatesse eluosakondadesse paigutamise teel, kuid liikumis- ja suhtlemisvabadust võib täiendavalt piirata seadusliku aluse olemasolul.

VSS § 26¹⁵ lg 1 sätestab, et turvaabinõusid kohaldatakse väljasaadetava suhtes, kes rikub kõnealusel seaduses sätestatud kohustusi või kinnipidamiskeskuse sisekorraeeskirja, ei hoolitse oma isikliku hügieeni eest vajalikul määral, ning see on toonud kaasa reaalse ohu väljasaadetava ja teiste isikute tervisele, kes tahtlikult kahjustab oma tervist või kinnipidamiskeskuse vara või on suitsiidi- või põgenemiskalduvustega, samuti väljasaadetava suhtes, kes on vägivaldne, ning tervisekontrolli mitte läbinud väljasaadetava suhtes kinnipidamiskeskusesse vastuvõtmisel, et jälgida tema tervislikku seisundit.

VSS § 26¹⁵ lg 2 punktide 1 ja 3 alusel on lubatud turvaabinõuna piirata väljasaadetava liikumis- ja suhtlemisvabadust ja paigutada isik eraldatud lukustatud ruumi.

VSS § 26¹⁵ lõikes 1 on turvaabinõude kohaldamise õiguslikud alused määratletud ammendavalt.

Kõnealusel juhul ühtegi VSS § 26¹⁵ lõikes 1 sätestatud alust turvaabinõude kohaldamiseks ei esinenud. Otsuses on märgitud, et turvaabinõude kohaldamine oli vajalik keskuse

sisekorraeeskirja tagamiseks, kuid tegelikkuses ei olnud avaldaja oma käitumisega sisekorraeeskirja rikkunud. **Teie vastusest selgus, et avaldaja eraldi paigutamine oli vajalik teiste kinnipidamiskeskuses viibinud inimestega suhtlemise takistamiseks kriminaalmenetluse tagamise eesmärgil.**

Seadus eraldi paigutamist nimetatud alusel ei luba.¹

Kui inimese eraldihoidmine on vajalik kriminaalmenetluse läbiviimise eesmärgil, tuleb selleks kohaldada vastavas seaduses ettenähtud õiguslike võimalusi koos samas sisalduvate õiguslike tagatistega.

Eeltoodust järeldub, et PPA tegevus avaldaja eraldatud lukustatud ruumi paigutamisel oli õigusvastane. Seetõttu teen Teile soovitus astuda samme tagamaks, et kinnipidamiskeskuses toimub turvaabinõude kohaldamine ainult seaduses ettenähtud alustel.

Vastust soovitusete täitmiseks astutavate sammude kohta ootan 30 päeva jooksul käesoleva kirja saamisest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Kristiina Albi 693 8416
Kristiina.Albi@oiguskantsler.ee

¹ Riigikohus on märkinud, et ka vangistuseseaduse § 69 lõikes 1 nimetatud täiendavate julgeolekuabinõude kohaldamine ei ole vaadeldav kriminaalmenetluse tagamise abinõuna. – RKHKo 02.06.2010, nr [3-3-1-33-10](#), p 16.